

Politiek Kunstbezit

Art, Property of Politics

Jonas Staal

Zim Style (detail), Sanne Avenhuis, Collectie GroenLinks

Zim Style (detail), Sanne Avenhuis, GroenLinks Collection

Politiek Kunstbezit
Art, Property of Politics

Jonas Staal

6	Inleiding
7	Preface
9	Introductie Nederlandse en Rotterdamse politiek Introduction to national and local (Rotterdam) politics
14	PvdA
22	Leefbaar Rotterdam
34	SP
42	CDA
44	VVD
46	GroenLinks
50	D66
54	ChristenUnie-SGP
57	Colofon Colophon

Inleiding

Het project *Politiek Kunstbezit* bestaat uit een selectie van werken uit de kunstcollecties van de politieke fracties in de gemeenteraad van Rotterdam, gehuisvest in het stadhuis.

Het project bestaat uit drie onderdelen. Ten eerste, een tentoonstelling in kunstcentrum Tent. te Rotterdam, als bijdrage aan de manifestatie *The People United Will Never Be Defeated!* rondom de gemeenteraadsverkiezingen van 2010. Ten tweede, een documentaire gemaakt door Rob Schröder, die bestaat uit gesprekken met vertegenwoordigers van de verschillende fracties, waarin de kunstwerken in relatie tot de politiek-ideologische achtergrond van de partij worden besproken. En ten derde, de publicatie die u nu in handen heeft, waarin afbeeldingen van alle kunstwerken zijn opgenomen zoals deze in de fractiekamers van de partijen zijn 'tentoongesteld', begeleid door korte beschrijvingen.

De verantwoordelijkheid voor de selectie van kunstwerken ligt volledig bij mij. Mijn rol als beeldend kunstenaar ligt in dit project niet zozeer in het realiseren van een beeld, maar in de ordening van bestaande kunstwerken die door de context waarin ze zijn opgenomen – de fractiekamers in het stadhuis van Rotterdam – een politieke betekenis hebben gekregen. De teksten van mijn hand beogen de relatie tussen de ideologische grondvesten van de partij en hun kunstcollectie inzichtelijk te maken. Ik wil hiermee zowel een historisch als actueel zicht op de ontwikkeling van (partij-)ideologie in Nederland bieden.

In vrijwel alle gevallen zijn de teksten gebaseerd op mijn interpretatie van de kunstwerken, maar bij een aantal beelden heb ik ook gebruik gemaakt van anekdotes van fractieleden of van onderdelen uit partijprogramma's. Deze keuze heb ik gemaakt wanneer deze een noodzakelijke aanvulling vormen om de relatie tussen de partij en het kunstwerk inzichtelijk te maken.

Vanuit verschillende achtergronden beogen politieke partijen op verschillende wijze een kunst- en cultuurbeleid te ontwikkelen. Maar op één punt heerst een absolute consensus: de politiek mag in Nederland geen 'inhoudelijke' invloed uitoe-

fenen op de beeldende kunst. Uitgangspunt van de politiek is – in haar eigen woorden – altijd het bewaken van de 'vrijheid' en 'onafhankelijkheid' van de kunsten, ook wanneer er hierbij staatsfinanciering en bijgaande criteria – eisen – voor overheidsondersteuning aan te pas komen. Uitgangspunt van het project *Politiek Kunstbezit* is om aan te tonen dat deze positie onhoudbaar is en dat de politiek nog immer ideologische belangen heeft als het gaat om de rol die kunst in onze samenleving inneemt.

Jonas Staal, Rotterdam, 2009

Preface

The project *Art, Property of Politics* comprises a selection of art works from the collections in the Rotterdam city hall belonging to the political parties that are represented in the city council of Rotterdam.

The project consists of three parts.

First, a presentation in exhibition space Tent., Rotterdam, contributing to the manifestation *The People United Will Never Be Defeated!*, held during the 2010 municipal elections. Second, a documentary filmed by Rob Schröder, consisting of conversations with representatives of different political parties about the art works and their political and ideological backgrounds. Third, the publication you are reading at this very moment, which includes photographs and short descriptions of all the art works as they are “exhibited” within party quarters.

I take full responsibility for the selection of art works presented in the exhibition. In this project, my role as visual artist is not so much defined by the realization of an image, but rather by the organization of the art works that have acquired a political meaning through the context in which they have been placed: the party quarters of the Rotterdam city hall. The accompanying texts that I wrote are intended to render visible the relation between the ideological foundations of the different parties vis-à-vis their respective art collections. It is my intention to offer both a historical and contemporary view on (party) ideology in the Netherlands.

In most cases, the texts are based on my interpretations of the art works. But in some instances I have also included particular anecdotes and quotes from party programs. This choice has been made whenever these offered a necessary supplement to render the relation between party and art work comprehensible.

From their respective backgrounds, political parties aim to develop their policies about art and culture in different ways. However, one specific point is beyond any discussion: in the

Netherlands, politics is not supposed to influence the “content” of art. Politics considers it its task, as it is usually put, to protect the “freedom” and “independency” of the arts, even when state funding and additional requirements for government support are concerned. The aim of the project *Art, Property of Politics* is to show that this is an impossible position to maintain, and that politics always already has an ideological interest in the role of art in society.

Jonas Staal, Rotterdam, 2009

Introductie Nederlandse en Rotterdamse politiek

Introduction to national and local (Rotterdam) politics

Op alle bestuurlijke niveaus (landelijk, provinciaal en lokaal) in Nederland is de macht verdeeld middels het door Charles de Montesquieu (1689-1755) bedachte principe van de trias politica, bestaande uit uitvoerende, wetgevende en rechterlijke macht. De introductie hieronder dient om de verhoudingen die van belang zijn binnen de tentoonstelling Politiek Kunstbezit kort uiteen te zetten.

Landelijk: Nederland

De uitvoerende macht in Nederland ligt bij de Kroon, ook wel regering genoemd, bestaande uit de Koning en Zijn ministers. De Kroon vormt het dagelijks bestuur van het Koninkrijk der Nederlanden.

De wetgevende macht ligt bij de Nederlandse volksvertegenwoordiging, ook wel Staten-Generaal genoemd, en bestaat uit twee kamers: een Eerste Kamer van 75 leden en een Tweede Kamer van 150 leden. De Eerste Kamer heeft als taak de wetgeving uit de Tweede Kamer te toetsen op technische aspecten, zoals haar grondwettelijkheid. De Tweede Kamer wordt direct gekozen door de Nederlandse bevolking, de Eerste Kamer indirect, via de Provinciale Staten.

Lokaal: Rotterdam

De uitvoerende macht in een Nederlandse gemeente, i.c. Rotterdam, ligt bij het College van Burgemeester en Wethouders (B&W). Het college kan worden vergeleken met een gemeentelijke regering, met dit verschil dat de wethouders niet worden benoemd door de Koning maar worden gekozen door de leden van de gemeenteraad. Alleen de burgemeester wordt benoemd door de Kroon op voordracht van de gemeenteraad.

De wetgevende macht ligt bij de gemeenteraad, die direct via gemeentelijke verkiezingen worden gekozen. Naast landelijke partijen die middels lokale afdelingen macht uitoefenen in de gemeentelijke politiek, zijn er ook specifieke partijen die alleen op gemeentelijk niveau opereren, zoals Leefbaar Rotterdam.

On all governmental levels (state, province, municipality) in the Netherlands, power is distributed through the principle of the separation of powers, the trias politica theorized by Charles de Montesquieu (1689-1755). The trias politica discerns an executive, a legislative, and a juridical power. The short introduction below aims briefly to discuss the relations that are relevant for the exhibition Art, Property of Politics.

National: The Netherlands

The executive power on a national level is invested in the Crown, comprising the King and His secretaries, including the prime minister. The Crown forms the daily government of the Kingdom of the Netherlands.

The legislative power is invested in the States-General, consisting of a Senate comprising 75 senators, and a House of Representatives comprising 150 representatives. The Senate's task is to check the technical quality of the legislation produced in the House of Representatives, for example its constitutionality. The House of Representatives is elected through direct elections, the Senate through indirect elections by the Provincial States.

Local: Rotterdam

The executive power in a Dutch municipality, i.c. Rotterdam, is invested into the mayor and the executive board. They represent the executive branch on a local level. However, the executive board is not appointed by the King, but elected by the members of the city council. Only the mayor is directly appointed by the King after being nominated by the city council.

The legislative power is invested into the city council, directly elected through municipal elections. Beside national parties with a local branch, there are also specifically local parties, such as Leefbaar Rotterdam, which only operate on a municipal level.

Partij van de Arbeid (PvdA)

De PvdA is een landelijke en lokale sociaal-democratische politieke partij. Opgericht in 1946 vormde zij lange tijd de grootste arbeiderspartij in Nederland. Inmiddels behoort zij tot de zogenaamde 'middenpartijen'. Het traditionele electoraat van de PvdA is mede hierdoor sterk verspreid geraakt: zij verloor in de landelijke verkiezingen vele zetels aan rechts-populistische partijen zoals de Lijst Pim Fortuyn (LPF) en de Partij voor de Vrijheid (PVV), maar ook aan de Socialistische Partij (SP), die in de ogen van veel oud-PvdA'ers de vertegenwoordiging van de arbeider heeft overgenomen. Lokaal verloor zij de afgelopen jaren vele zetels aan de rechts-populistische partij Leefbaar Rotterdam, maar wist tijdens de laatste verkiezingen onder leiding van Peter van Heemst het verlies te herstellen.

- In Rotterdam heeft de PvdA 18 zetels in de gemeenteraad, en is daarmee de grootste partij.

Labor Party (PvdA)

The PvdA is a national and local social-democratic party. Founded in 1946, it has long been the largest workers' party in the Netherlands. At the moment, it belongs to the political "midfield." Owing to this development, the traditional PvdA electorate has become scattered: during the most recent national elections, it lost many votes to right-wing populist parties such as the Pim Fortuyn List (LPF) and the Freedom Party (PVV), but also to the Socialist Party (SP), which, in the eyes of many former PvdA members, has taken over the representation of the worker. Over the years, they lost many local votes to the right-wing populist party Leefbaar Rotterdam, but during the most recent municipal elections, headed by Peter van Heemst, they managed to regain some of their popularity.

- **The PvdA occupies 18 seats in the Rotterdam city council, which makes it the largest party represented in it.**

Leefbaar Rotterdam

Leefbaar Rotterdam is een lokale Rotterdamse rechts-populistische partij. De partij werd eind 2001 gelijktijdig met een aantal andere lokale Leefbaar-partijen opgericht, maar is landelijk de enige 'Leefbaar' partij met enige relevantie. Bij de gemeenteraadsverkiezingen van 6 maart 2002 haalde de partij met Pim Fortuyn als lijsttrekker 34,7% van de stemmen en werd daarmee ineens de grootste partij in de gemeenteraad; dit ging vooral ten koste van de PvdA. Fortuyn, die landelijk met zijn Lijst Pim Fortuyn (LPF) postuum groot succes boekte, werd op 6 mei 2002 vermoord door milieuoactivist Volkert van der Graaf. Lijsttrekker Marco Pastors wist, ondanks zijn groeiende landelijke bekendheid, de winst bij de daaropvolgende Rotterdamse verkiezingen niet vast te houden. Leefbaar Rotterdam bevindt zich heden ten dage in de oppositie.

- In Rotterdam heeft Leefbaar Rotterdam 14 zetels in de gemeenteraad, en is daarmee de op een na grootste partij.

Leefbaar Rotterdam

Leefbaar Rotterdam (literally, Livable Rotterdam) is a local right-wing populist party from Rotterdam. End of 2001, the party was founded together with a string of other "livable" parties, but Leefbaar Rotterdam has proven the only one able to maintain a relevant voter basis. During the municipal elections of March 6, 2002, the party, headed by Pim Fortuyn, won 34.7% of the votes and became the largest party represented in the city council. Most of the votes had been cast by former PvdA voters. Fortuyn, who went on to gain a great, albeit posthumous, national victory with his own party, the Pim Fortuyn List (LPF), was killed on May 6, 2002 by environmental activist Volkert van der Graaf. His successor as Leefbaar Rotterdam party leader, Marco Pastors, notwithstanding his growing national celebrity, did not manage to sustain the success of 2002. Nowadays, Leefbaar Rotterdam is a member of the opposition.

- **Leefbaar Rotterdam occupies 14 seats in the Rotterdam city council, which makes it the second largest party represented in it.**

Socialistische Partij (SP)

De SP is een landelijke en lokale socialistische politieke partij. De partij werd in 1972 opgericht, en was vooral lokaal actief alvorens in 1994 ook in de Tweede Kamer gekozen te worden. Hoewel de SP is voortgekomen uit de maoïstische beweging van de jaren '70, staat de partij tegenwoordig een gematigder socialisme voor gebaseerd op de kernwaarden 'mense-lijke waardigheid, gelijkwaardigheid en solidariteit', fundamentele kritiek op het kapitalisme en democratisering van de maatschappij, inclusief de economie. De partij staat zowel landelijk als lokaal bekend als actiepartij, die aan groot draagvlak heeft gewonnen door hun continu zichtbare aanwezigheid in wijken en bij demonstraties.

- In Rotterdam heeft de SP drie zetels in de gemeenteraad.

Socialist Party (SP)

The SP is a national and local socialist party. The party was founded in 1972 on a local basis, before being elected in the House of Representatives during the national elections of 1994. Although the party has its history in the Maoist movement from the 70s, it has developed into a more moderate socialist party based on the central values “human dignity, equality, and solidarity;” a fundamental criticism of capitalism, and the democratization of society, including the economy. The party is nationally and locally renowned for its activism, and has created a broad support based on its continuous visibility in neighborhoods and during demonstrations.

- The SP occupies three seats in the Rotterdam city council.

Christen Democratisch Appèl (CDA)

Het CDA is een landelijke en lokale christen-democratische politieke partij. De partij werd in 1980 opgericht en is sindsdien altijd een van de grootste partijen in Nederland geweest. Het CDA heeft, op de twee 'paarse' kabinetten Kok tussen 1994 tot 2002 na, steeds regeringsverantwoordelijkheid gedragen. Op ideologisch vlak wordt het CDA als een centrum-rechtse partij ingedeeld. De Bijbel wordt bij politieke stellingnames niet aangehaald, maar wordt gezien als een bron van inspiratie voor individuele leden. Hoewel het CDA landelijk de grootste partij is kan hij in grote steden op weinig steun rekenen.

- In Rotterdam heeft de partij drie zetels in de gemeenteraad.

Christian Democratic Appeal (CDA)

The CDA is a national and local Christian democratic party. The party was founded in 1980, and has always been one of the largest parties in the Netherlands since. The CDA has been part of governments ever since its founding, except for the two “purple” governments between 1994 and 2002, led by PvdA prime minister Wim Kok. Ideologically, the CDA is a rightist party operating in the political midfield. The Bible is not cited as a source of politics, but is considered to be a private inspirational source. Although the CDA is the largest national party at the moment, it traditionally has little support in the major cities.

- The CDA occupies three seats in the Rotterdam city council.

Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD)

De VVD is een landelijke en lokale liberale politieke partij. De partij werd in 1948 opgericht en won toen landelijk 8 zetels. Kleiner dan dit is de partij ook nooit geworden. De VVD streeft naar een samenleving waarin burgers grote vrijheden genieten, door middel van burgerrechten die het individu beschermen en de macht van de staat en de kerk beperken. Speerpunt is een vrije markt waarin de overheid zich terughoudend opstelt. Ook de VVD staat inmiddels bekend als 'middenpartij' en heeft net als de PvdA moeite haar bestaansrecht te verdedigen, in hun geval ten opzichte van rechts-populistische partijen – landelijk de Partij voor de Vrijheid (PVV) en Trots op Nederland (TON) – beide onder leiding van voormalig VVD fractieleden – en lokaal Leefbaar Rotterdam.

- In Rotterdam heeft de VVD drie zetels in de gemeenteraad.

People's Party for Freedom and Democracy (VVD)

The VVD is a national and local liberal party. The party was founded in 1948 and was immediately elected into the House of Representatives with 8 seats. The party has never been smaller since. Through the support for civil rights that protect the individual from the power of the state and the church, the VVD aims for a society in which citizens can enjoy their many liberties. They harbor the principle of the free market, in which the state exercises restraint. The VVD too is a player in the political midfield, and has, just like the PvdA, trouble to defend its position against the upcoming right-wing populist parties: nationally the Freedom Party (PVV) and Dutch Pride (TON) – both founded by former VVD politicians – and on a local level Leefbaar Rotterdam.

- The VVD occupies three seats in the Rotterdam city council.

GroenLinks

GroenLinks is een landelijke en lokale linkse-liberale politieke partij. De partij, opgericht in 1989, zegt een 'groene', 'sociale' en 'tolerante' politiek te willen nastreven. In zijn beginselprogramma plaatst GroenLinks zichzelf in de traditie van linkse partijen die vrijheidslievend zijn. GroenLinks legt traditioneel ook een sterke nadruk op radicale democratisering, niet alleen van de overheid maar ook in bedrijven. De huidige politieke leiding van GroenLinks benadrukt de vrijzinnige idealen van GroenLinks en kiest 'vrijheid' als kernwaarde.

- In Rotterdam heeft GroenLinks twee zetels in de gemeenteraad.

GroenLinks

GroenLinks (literally, GreenLeft) is a national and local left-liberal party. Founded in 1989, the party aspires for a “green,” “social,” and “tolerant” politics. In its political program, GroenLinks places itself in the tradition of left-wing political parties with an emphasis on individual freedom. Traditionally, GroenLinks strongly emphasizes a radical democratization of society, not only within the governmental domain, but also within private companies. The current political leadership of GroenLinks stresses its liberal ideals and chooses “freedom” as its core value.

- GroenLinks occupies two seats in the Rotterdam city council.

Politieke Partij Democraten 66 (D66)

D66 is een landelijke en lokale sociaal-liberale politieke partij. De partij werd in 1966 opgericht en legde met name de nadruk op democratisering van de samenleving. Bij de Kamerverkiezingen in 1967 behaalde de partij meteen 7 zetels, sindsdien wisselen de verkiezingsresultaten enorm. D66 staat vooral bekend als een landelijke partij, en participeert met name in kleinere gemeenten niet in de lokale verkiezingen. Speerpunten vormden vroeger het referendum, afschaffing van de Eerste Kamer, directe verkiezingen van de minister-president en burgemeesters, en de invoering van een gematigd districtenstelsel. Inmiddels profileert D66 zich vooral als een intelligente en progressieve partij op zoek naar de politieke nuance. 'Bestuurlijke vernieuwing' is meer en meer naar de achtergrond verdwenen.

- In Rotterdam heeft de partij één zetel in de gemeenteraad.

Political Party Democrats 66 (D66)

D66 is a national and local social-liberal party. The party was founded in 1966, with a focus on the democratization of society. During the national election in 1967, the party won seven seats in the House of Representatives, but election results have greatly fluctuated since. D66 is mainly known as a national party, and does not participate in the local elections of several small-sized municipalities. Previously, D66's spearheads were the referendum, dissolution of the Senate, direct election of the prime minister and mayors, and the partial introduction of district system for the national elections. Nowadays, D66 presents itself mainly as an intelligent and progressive party aiming for political nuance. The “modernization” of the government is increasingly disappearing to the background.

- D66 occupies one seat in the Rotterdam city council.

ChristenUnie / Staatkundig Gereformeerde Partij (SGP)

De ChristenUnie is een landelijke en lokale 'christelijk-sociale' politieke partij. De partij bestaat sinds 2001, en heeft ondanks zijn ogenschijnlijk marginale positie inmiddels 6 zetels in de Tweede Kamer en is onderdeel van de huidige regering. De SGP is een landelijke en lokale orthodox-gereformeerde politieke partij. De partij is in 1918 opgericht, en kwam in 1922 in de Tweede Kamer. De partij kan al decennia lang op een stabiele doch marginale achterban rekenen. Zowel de ChristenUnie als de SGP hebben weinig electorale basis in grote steden. Om deze reden werken zij in Rotterdam samen in dezelfde fractie middels een zogenaamde lijstverbinding.

- In Rotterdam delen de partijen één zetel in de gemeenteraad.

ChristenUnie / Politically Reformed Party (SGP)

The ChristenUnie (literally, ChristianUnion) is a national and local "Christian-social" party. The party was founded in 2001, and, notwithstanding its marginal representation of six seats in the House of Representatives, is currently part of the ruling coalition. The SGP is a national and local orthodox-reformed party. Founded in 1918, the party has been continuously, albeit marginally, represented in the House of Representatives owing to the stable support from a few religious communities. Both the ChristenUnie and the SGP enjoy very little electoral support in the major cities. In Rotterdam, they cooperate within a single fraction through an electoral alliance.

- ChristenUnie and SGP share one seat in the Rotterdam city council.

Ferdinand Domela Nieuwenhuis Ferdinand Domela Nieuwenhuis

Fotograaf onbekend | Jaartal onbekend | Collectie Partij van de Arbeid

Photographer unknown | Date unknown | Labor Party (PvdA) Collection

Krachtig uitgelicht portret van een van de Nederlandse grondleggers van het socialisme, Ferdinand Domela Nieuwenhuis. Oorspronkelijk geboren als Ferdinand Nieuwenhuis begon hij zijn loopbaan als een Lutherse predikant waarna hij het geloof afzwoer en zich besloot in te zetten voor het welzijn van de Nederlandse arbeidersklasse. Nieuwenhuis is een personage dat niet vaak meer genoemd wordt onder sociaal-democraten, mogelijk door zijn radicale stellingnames. Die leidde onder meer tot gevangenisstraf wegens majesteitsschennis.

In de afgelopen jaren rekende de PvdA onder leiding van de huidige lijsttrekker en minister van financiën Wouter Bos echter af met een aantal symbolen van de partij. Zo wordt de opvoering van *De Internationale* tijdens congressen veelal aan het oog van de camera's onttrokken. Tijdens een congres in 2006 klonk in aanwezigheid van de media dan ook het populaire lied *Rood*, van middenklasse-zanger Marco Borsato. Iets waar Borsato overigens geen toestemming voor verleende, omdat hij het lied geen politieke dimensie wenste te geven.

Het verhaal gaat dat de foto een geschenk is van Leefbaar Rotterdam fractievoorzitter Ronald Sørensen die in de jaren '70 lid van de PvdA is geweest maar inmiddels als prominent opponent van de sociaal-democraten bekend staat. Bij het binnenlopen van de PvdA fractiekamer zou hij ooit per ongeluk een schilderij van de muur hebben gestoten, en bood ter vervanging dit portret van de meest prominente socialist uit de Nederlandse geschiedenis aan de fractie. Dit kan worden gezien als een kritische knipoog naar de politiek-ideologische achtergrond van de PvdA maar geeft ook zicht op de veranderende politieke stemming onder de Nederlandse arbeidersklasse en middenstand: waar ooit in vele arbeiderswoningen een afbeelding van Domela Nieuwenhuis hing, is het, tot enige tijd terug, de afbeelding van de voormalige Leefbaar Rotterdam partijleider Pim Fortuyn geweest die op vele muren en schoorsteenmantels te vinden was.

A strongly spotlighted portrait of one of the founders of socialism in the Netherlands, Ferdinand Domela Nieuwenhuis. Originally born as Ferdinand Nieuwenhuis, he started his career as a Lutheran pastor, but soon abandoned his faith and decided to improve the conditions of the Dutch working class. It is rather uncommon for contemporary social-democrats to refer to Nieuwenhuis, possibly because of his radical positions. He was for example convicted of *lèse majesté*.

During the past years, the PvdA, currently headed by Wouter Bos, has distanced itself from several symbols connected to the party. For example, the militant social anthem *The International* is only sung during party gatherings when the television cameras are switched off. During the heavily mediated national party convention in 2006, the popular song *Red* by middle-class artist Marco Borsato was played instead. Borsato however, did not give his formal consent because he didn't want to give the song any political dimension.

As the story goes, the photo is a gift from Leefbaar Rotterdam party leader Ronald Sørensen, who had been a member of the PvdA in the 70s, but has recently developed himself as one of the main opponents of the social-democrats. At a certain moment, when he was entering the PvdA quarters, he accidentally knocked a painting from the wall and offered this portrait of the most important socialist from Dutch history as a replacement. We can interpret this as an ironic wink at the political and ideological background of the PvdA, but also as a sign of the change in political climate among the Dutch working and middle class: whereas in the past, the image of Domela Nieuwenhuis often adorned one of the walls in a working class home, he was replaced, until recently, by the image of former Leefbaar Rotterdam party leader Pim Fortuyn that could be found on many a wall or mantelpiece.

PvdA

'De PvdA pleit voor een actieve overheidsrol bij het bevorderen van innovatie, vernieuwing en experiment binnen de kunst- en cultuursector.'

"The PvdA argues for an active involvement of the government in supporting innovation, modernization, and experimentation within the artistic and cultural sector."

Zonder titel **Untitled**

Arcadis Heidemij | Jaartal onbekend | Collectie PvdA

Arcadis Heidemij | Date unknown | Labor Party (PvdA) Collection

Dit stuk asfalt werd aangeboden aan raadslid Matthijs van Muijen tijdens een werkbezoek in 2001 aan het bedrijf Arcadis Heidemij. Door water door het asfalt te laten stromen wordt energie-opwekkende warmte gegenereerd die er in de winter voor zorgt dat het asfalt niet bevroest en in de zomer voorkomt dat het asfalt smelt. Dit stuk asfalt fungeerde als demonstratiemiddel maar is inmiddels grootschalig ingezet tijdens een pilot in Haringvlietsluizen onder beheer van Rijkswaterstaat.

Binnen de partij heeft asfalt een belangrijke symbolische betekenis door de 'democratisering' van bewegingsruimte voor burgers en de associatie die deze opwerkt met arbeid (asfaltering en herstel van het wegennet genereren een doorlopende basis van werkgelegenheid). Zo maakte de gevierde voormalige leider van de landelijke PvdA Joop den Uyl naam als machtige (bouw-)wethouder in Amsterdam (1962-1965). Tegenwoordig wordt er kritisch gekeken tegen sommige van diens ambitieuze plannen, met name betreffende het dempen van grachten en het grootschalig slopen van oude stadswijken, die voor een groot gedeelte voor asfalt dienden te wijken.

This cross-section of a piece of asphalt was presented to local representative Matthijs van Muijen during a working visit at the company Arcadis Heidemij in 2001. The heat produced by the water sifting through the holes in the asphalt prevents it from freezing in the winter and melting in the summer. This piece of asphalt functioned as a sample, but the actual product is currently being tested at a large test site near the Haringvliet sluices, supervised by the Ministry of Waterworks.

For the PvdA, asphalt emphatically symbolizes the "democratization" of the freedom of movement of citizens and the way it is associated with labor itself. (Blacktopping and reparation of the highway system provide a constant source of employment.) For example, the celebrated former leader of the national PvdA Joop den Uyl first became famous as the powerful alderman supervising public works in Amsterdam (1962-1965). Nowadays many of his ambitious operations are viewed in a critical light, especially the filling up of several canals and the large scale demolition of old city neighborhoods which had to make way for new roads.

Vrijheid, Arbeid, Brood - Socialisme! Liberty, Labor, Bread - Socialism!

Huibert Bernardus Wilhelmus "Huib" de Ru | Jaartal onbekend | Collectie PvdA

Huibert Bernardus Wilhelmus "Huib" de Ru | Date unknown | Labor Party (PvdA) Collection

Dit object van blik werd vormgegeven door Huib de Ru (1902-1980), die zijn opleiding verkreeg aan de School voor Bouwkunde, versierende kunsten en kunstambachten in Haarlem. Dit massa-geproduceerde muurobject staat in schril contrast met de beeldvorming die de PvdA vandaag de dag verkliest: de rol van de 'arbeider' zoals die in het werk van De Ru met gebalde vuist en opgeheven kin centraal staat, wordt tegenwoordig niet meer gehandhaafd. Ook concepten als het 'gelijkheidsideaal' die de kern van het socialistische waardeestelsel vormen, vindt men alleen in gematigde versie terug. De landelijke partijleider Wouter Bos kondigde enkele jaren geleden dan ook aan dat het gelijkheidsbeginsel in zijn absolute vorm wat hem betreft achterhaald was, en een mate van maatschappelijk-economisch verschil onvermijdelijk en zelfs wenselijk zou zijn.

Dit hervormingsbeleid is natuurlijk een direct gevolg van het verdwijnen van de arbeidersklasse als zodanig, en de intrede van een brede middenstand. Beleid gebaseerd op 'haalbaarheid' verdringt in deze hervormingen de ideologische fundamente van de partij. Het begrip 'arbeid' wordt in de partijprogramma's ook niet meer als zodanig besproken of benoemd, maar heeft plaats gemaakt voor het kopje 'Arbeidstijden en Arbeidsomstandigheden'.

This object made from tin plate was designed by Huib de Ru (1902-1980), who studied at the School for Architecture, Decorative Arts and Handicraft in Haarlem. This mass-produced wall sign contrasts significantly with the current image chosen by the PvdA: the role of the "worker," occupying the central position in De Ru's work, with clenched fist and chin raised up high, is in no way valid anymore. Also, concepts like the "ideal of equality" which used to be at the center of the socialist value system, can only be encountered in their more moderate version. In the same line, national party leader Wouter Bos declared several years ago that the principle of equality in its absolute interpretation had become old-fashioned, and that some level of social and economic difference would be unavoidable, or even favorable.

Naturally, this policy reform is an immediate consequence of the disappearance of the working class as such, and the raise to power of a large middle class. New policies based on "feasibility" supplant the ideological fundamentals of the party. Even the concept of "labor" is nowhere literally to be found in party programs anymore, and has been supplanted by a section "Working Hours and Conditions."

De zwoeger **The Laborer**

Ronald Motta | 2006 | Geproduceerd in opdracht van de PvdA

Ronald Motta | 2006 | Produced by the Labor Party (PvdA)

Dit bronzen beeld is ontworpen als geschenk voor vertrekkende leden van de PvdA-fractie. Het beeld toont de contouren van een menselijke figuur die een enorme roos met zich meestorst. De sculptuur is letterlijk van twee kanten te bekijken. Van de tegenovergestelde zijde verandert de figuur in een arm met vuist, die uitloopt in de roos. De vuist en de roos zijn traditioneel de symbolen van de PvdA, hoewel deze in landelijke campagnes vaak niet meer als zodanig gebruikt worden.

Motta studeerde aan de Rotterdamse kunstacademie, en specialiseerde zich rond 1990 op het uit zwang geraakte vervaardigen van bronzen sculpturen. Vanaf 1996 is hij enige tijd voorzitter van de Beroepsvereniging van Beeldend Kunstenaars (BBK), alvorens zijn werkelijke politieke carrière bij de PvdA te beginnen. Vanaf 2000 tot 2002 is hij gemeenteraadslid voor de PvdA in de Rotterdam, van 2002 tot 2004 is hij burgerraadslid voor de PvdA en vanaf 2004 wederom gemeenteraadslid voor de PvdA. In 2009 stelde hij zich kandidaat als lijsttrekker van de partij, maar verkreeg slechts 8% van de ledenstemmen.

This bronze sculpture has been designed as a gift for departing members of the PvdA representation in the city council. The sculpture shows the contours of a human figure bearing a huge rose. The sculpture can literally be viewed from two sides. From the opposite side, the figure appears to change into an arm and a fist ending in a rose. The fist and the rose are the traditional symbols of the PvdA, even though their deployment in national campaigns has become increasingly rare.

Motta has studied at the Art Academy of Rotterdam, and specialized around 1990 in the technique of fabricating bronze sculptures, unfashionable at that time. From 1996 onwards he became the chairman of the Professional Association of Visual Artists (BBK), and subsequently launched his political career as city council representative for the PvdA in Rotterdam from 2000 till 2002, public servant from 2002 till 2004 and council representative from 2004 onwards. In 2009 he ran for the position of local party leader, but only managed to acquire 8% of the votes.

Broers en Zusters Brothers and Sisters

Marianne Smits | Jaartal onbekend | Editie 1/5 | Collectie Leefbaar Rotterdam

Marianne Smits | Date unknown | Edition 1/5 | Leefbaar Rotterdam Collection

Deze geënceneerde foto toont een man en vrouw, getooid met allerlei kleurige objecten. De bijna ritualistische wijze waarop zij deze producten dragen roept associaties op met de beeldtaal van primitieve stammen, ook al bestaan de objecten uit moderne materialen als plastic en schuimrubber. Bij nader onderzoek blijken de spullen sportuitrustingen, badkleding of speelgoed te zijn. Daarmee lijken deze vooral te verwijzen naar recreatieve aangelegenheden, wat wordt versterkt door de metalen tobbe waarin de personages hun voeten hebben geplaatst en waar een rubberen badeend in dobbert. Als achtergrond is een abstract-decoratief schilderkunstig patroon gebruikt.

De titel *Broers en zusters* wekt spanning op in relatie tot de afbeelding, waarop slechts één vrouw en één man zichtbaar zijn. Deze twee personages wordt hierdoor een symbolische betekenis toegedicht. Volgens Smits representeren zij getweeën een meervoud van mensen. Mogelijk zijn zij voor haar bedoeld als de vertegenwoordigers van een 'verbroederd' of 'te verbroederen' volk.

De woordvoerder kunst en cultuur van de partij, Anton Molenaar, beschrijft de foto als een 'typisch Leefbaar kunstwerk'. Hij noemt de personages op de foto 'gewone Rotterdammers' en plaatst de afbeelding in de context van een ontspannende dag aan het strand waar zij 'lekker gebruint zijn'. De kleurige motieven op de achtergrond verbindt hij aan het 'onconventionele' karakter van zijn partij.

This staged photograph shows a man and a woman, decorated with all kinds of colorful objects. The ritualistic way in which they seem to wear those products suggests the visual language of primitive tribes, even though the objects are made from modern materials like plastic and foam rubber. On closer inspection, the objects appear to be sporting equipment, swimwear, or toys. They seem to indicate some kind of recreational activity, a suggestion that is amplified by the metal tub in which the models have placed their feet, a rubber duck floating on the water surface. An abstract decoratively painted pattern is used as a backdrop for the scene.

The title *Brothers and Sisters* creates a tension with the image, which shows us only a single man and a single woman. These two persons thus acquire a symbolic meaning. According to Smits, both of them represent a plurality of human beings. They were possibly meant to represent a people that is or has to be "brought together?"

Anton Molenaar, party representative for art and culture, describes the photograph as an "art work typical for Leefbaar Rotterdam." He characterizes the figures on the image as "ordinary citizens of Rotterdam" and places the image within the context of a relaxing day at the beach "to get a nice tan." He also relates the colorful motives on the background of the image to the "unconventional" nature of his party.

'In principe vindt de politiek niets van kunst. [...] Sinds de jaren '60 wordt kunst echter van gemeenschapsgeld aangeschaft. Daarmee is de mening van de Rotterdamse bevolking en haar volksvertegenwoordigers wel degelijk relevant.' **"In principle, politics doesn't care about art. [...] But ever since the 60s, art is being acquired with public money. This makes the opinion of the population of Rotterdam and its representatives actually relevant."**

Eerlijk duurde te kort **Honesty Lasted Too Short**

Maker onbekend | Fotografie door Ben Wind | 2001 | Collectie Leefbaar Rotterdam

Artist unknown | Photography by Ben Wind | 2001 | Leefbaar Rotterdam Collection

Deze graffiti werd kort na de moord op Pim Fortuyn gerealiseerd en is een woordspeling van het gezegde 'Eerlijk duurt het langst'. De graffiti verbeeldt de woede van Fortuyns aanhangers: het gevoel dat met zijn overlijden de laatste kans op een 'eerlijke' volkspolitiek verloren was gegaan. Deze rol als 'eerlijke politicus' is inmiddels overgenomen door politicus Geert Wilders, leider van de PVV, die op sympathie en steun kan rekenen van veel voormalige Fortuyn-aanhangers.

De partij Leefbaar Rotterdam voert een actief en repressief beleid tegen graffiti. Desondanks wordt deze steunbetuiging van een aanhanger gevierd: de wet dient te wijken op het moment dat deze een moment van ware symbiose mogelijk maakt tussen het Volk en zijn politiek.

De ingelijste foto werd aan de fractie aangeboden door de voormalige lijsttrekker van de VVD, George van Gent.

This graffiti was written shortly after the murder on Pim Fortuyn and forms a pun on a saying that literally means “honesty lasts for the longest time”: “honesty is the best policy.” It shows the anger of Fortuyn’s supporters: the feeling that with his decease, the last chance at an “honest” popular politics has been lost. This role of “honest politician” is currently played by politician Geert Wilders, party leader of the Freedom Party (PVV). The support for his party consists for a large part of former Fortuyn supporters.

Leefbaar Rotterdam is a proponent of an active and repressive anti-graffiti policy. Nevertheless, this expression of sympathy is celebrated: it seems as if the law should yield at the moment that this allows for a true symbiosis between the People and politics.

The framed photo was offered to the party representatives by former People’s Party for Freedom and Democracy (VVD) leader George van Gent.

Zonder titel **Untitled**

Olaf Schwencke | 2004 | Editie 14/20 | Collectie Leefbaar Rotterdam

Olaf Schwencke | 2004 | Edition 14/20 | Leefbaar Rotterdam Collection

Deze fotocollage die door een aanhanger aan de partij werd geschonken toont delen uit de enorme 'herdenkingswerken' die na de moord op politicus Pim Fortuyn rondom zijn huis en het stadhuis in Rotterdam door zijn aanhangers werden opgesteld.

Het fenomeen van het herdenkingswerk vindt zijn oorsprong in het katholicisme, waarin het gebruikelijk is dergelijke altaren op te stellen voor de heilige maagd Maria. In Europa deed deze in moderne vorm zijn intrede in 1998, toen na de dood van Diana in Engeland enorme uitstallingen werden gerealiseerd, bestaande uit bloemenzeeën vermengd met allerhande paraphernalia, zoals knuffelbeertjes, glaasjes, kaarsen, briefjes en kaarten.

This photo collage was donated by a Leefbaar Rotterdam supporter and shows parts of the enormous "memorials" that mourning supporters installed near Pim Fortuyn's house and the city hall during the days following his murder.

The origins of the phenomenon of the memorial in this form can be traced to Catholicism, where the holy maid Mary is often honored by installing these types of altar pieces. In Europe, the modern incarnation of this ritual was introduced in 1998, when, after the death of Princess Diana, UK citizens installed enormous displays of flowers and paraphernalia such as teddy bears, candles, glasses, letters, and postcards.

Monument voor Pim Fortuyn (miniatuur) Pim Fortuyn Monument (model)

Corrie Ammerlaan | 2003 | Collectie Leefbaar Rotterdam

Corrie Ammerlaan | 2003 | Leefbaar Rotterdam Collection

Miniatuur van het Rotterdamse monument opgericht ter nagedachtenis aan de politicus Pim Fortuyn. Het monument bestaat uit een bronzen borstbeeld geplaatst op een verhoging van steen en marmer. In de sokkel lopen moedwillig ontworpen barsten, die op symbolische wijze de gewelddadige dood van de politicus in herinnering brengen. De in koperen letters aangebrachte Latijnse tekst luidt 'Loquendi Libertatem Custodiamus', hetgeen 'Laten wij waken over de vrijheid van het spreken' betekent, en impliceert dat het Fortuyns publieke optreden was waarin hij zich met name fel keerde tegen het immigratiebeleid van de gevestigde politieke partijen, dat hem aan zijn einde deed komen.

Over het daadwerkelijk uitgevoerde beeld bestaat enige controverse. Het is namelijk ongebruikelijk om zo kort na het overlijden van een publieke persoon een monument op te richten. Doch, de breed gedragen verontwaardiging over het overlijden van Fortuyn onder de bevolking vormde het breekijzer om een uitzondering te maken op dit beleid, waarna het beeld geplaatst werd.

Ook onder aanhangers van Fortuyn wordt het beeld overigens vaak verkeerd geïnterpreteerd. Zo ervaren velen de barsten in de sokkel als onbedoeld, en klagen zij erover dat er geen sokkel van een betere kwaliteit is gekozen.

A miniature of the monument in Rotterdam commemorating the politician Pim Fortuyn. The monument consists of a bronze bust placed on a pedestal made from stone and marble. The cracks in the pedestal have been designed to symbolize the violent death of the politician. The Latin text cast in bronze letters reads "Loquendi Libertatem Custodiamus," which means "Let us guard the freedom of speech." This sentence implies that it was Fortuyn's public attitude, which was strongly opposed to the immigration policy of the established political parties, that caused his demise.

Some controversy surrounded the statue when it was placed in public space, as it is rather unusual to erect a monument for a public person immediately after his death. However, the public outcry over the death of Fortuyn forced this exception to the governmental policy on monuments, and has made it possible to actually erect it.

It should be noted that among Fortuyn's supporters the statue is often misinterpreted. Many perceive the cracks in the pedestal as unintentional, and they complain about the poor quality of the material chosen to construct the monument.

Pim Fortuynplein Pim Fortuynplein

Jonas Staal | 2009 | Collectie Leefbaar Rotterdam

Jonas Staal | 2009 | Leefbaar Rotterdam Collection

12.000.000.000 12,000,000,000

Ysher | 2003 | Editie 2/10 | Collectie Leefbaar Rotterdam

Ysher | 2003 | Edition 2/10 | Leefbaar Rotterdam Collection

Deze print, die door een aanhanger opererend onder de naam Ysher aan de partij werd geschenken, is een onconventioneel portret van Pim Fortuyn. Het gezicht van Fortuyn is herkenbaar in de wolken die boven het Binnenhof in Den Haag verschijnen. Onder hem vliegt een straaljager. Het gaat hier om de zogenaamde Joint Strike Fighter (JSF). De regering, gesteund door wijlen Fortuyns eigen landelijke partij (LPF), wilde deze gevechtsapparatuur na zijn dood aankopen – iets waar Fortuyn tijdens zijn leven tegen was. De geschatte kosten voor dit project waren destijds twaalf miljard euro, wat de titel van het werk verklaart.

Het werk wordt getekend door een apocalyptische sfeer. In de mist onderaan de afbeelding is het gezicht van de voormalige PvdA-leider Ad Melkert zichtbaar, Fortuyns voormalige opponent. Tevens is een hoekje van het dagblad *De Volkskrant* te zien, dat verslag deed van een – door Fortuyn ontkende – uitspraak, waarin hij zou hebben gesteld artikel 1 van de Nederlandse grondwet (het antidiscriminatiebeginsel) te willen schrappen. Dit kostte hem destijds zijn positie als lijsttrekker van zijn eerste landelijke partij (Leefbaar Nederland), en werd na zijn dood als het begin van een (linkse) campagne aangemerkt die als doel had de politicus te 'demoniseren'. De onder Fortuyn-aanhangers veelgebruikte slogan 'De kogel kwam van links' wil hier de aandacht op vestigen.

In het werk toont Fortuyn zich als een engel der wrake, die met een ernstige en onheilspellende blik neerkijkt op de ontwikkelingen in de Nederlandse 'regenteske' politiek, die – inclusief zijn eigen landelijke partij – niet in staat bleken om zijn beloften voor een 'nieuwe politiek' waar te maken. De keuze van zijn landelijke partij om de aankoop van de JSF te steunen wordt door Anton Molenaar dan ook gekarakteriseerd als 'verraad'.

This print, donated to the party by a supporter working under the alias Ysher, shows an unconventional portrait of Pim Fortuyn. Fortuyn's face can be recognized in the cloud formation appearing above the Binnenhof, the residence of the Dutch parliament. Above it, an aircraft can be discerned: the Joint Strike Fighter (JSF). The government, at that time supported by the party that Fortuyn founded before he was murdered, intended to contribute to its development and to acquire several aircraft. The support from his party however, was completely contrary to the wishes Fortuyn expressed during his life. The estimated costs at that time until the completion of the project amounted to twelve billion euro; hence the title.

The work breathes an apocalyptic atmosphere. In the fog in the lower section of the image, we can discern the face of former Labor Party (PvdA) leader Ad Melkert, one of Fortuyn's main opponents. In another corner, we can descry a corner of a daily newspaper, *De Volkskrant*, which published Fortuyn's alleged quote that he intended to abolish the first article of the Dutch constitution (against discrimination). He has however always denied to have said this. Nonetheless, this citation led to his resignation as party leader of his first national party (Leefbaar Nederland), after which he founded his own (LPF). After his death, the *Volkskrant* article was seen by many as the start of a (leftist) campaign to "demonize" him. Many Fortuyn supporters still use the popular slogan "The bullet was fired from the left;" which summarizes their criticism.

The art work presents Fortuyn as an avenging angel, ominously looking down on the developments in Dutch "imperious" politics, which – including his own party – have not proven able to realize its promises of a "new politics." Anton Molenaar qualified the choice made by the LPF to support the acquisition of the JSF "treason."

Verankeringsproject **The Anchorage Project**

Comité samen 1 | 2008 | Collectie SP

Comité samen 1 | 2008 | Socialist Party (SP) Collection

Deze sculptuur werd speciaal voor de SP gerealiseerd door het buurtinitiatief 'Comité samen 1', dat zich inzette voor het behoud van woonhuizen in het Nieuwe Westen te Rotterdam, die door sloop werden bedreigd. Hierbij kregen zij actieve ondersteuning van de SP. Het comité was uiterst succesvol in zijn verzet en de woningen konden hierdoor behouden blijven.

Het comité realiseerde daaropvolgend gezamenlijk met karton, papier, hout en huishoudfolie een zes meter groot anker met de titel *Verankeringsproject* als symbool voor hun overwinning en de betrokkenheid met hun buurt. De sculptuur die de SP van het comité ontving is een kleinere versie van dit monumentale werk: een metalen zilver geschilderd anker.

This sculpture was specifically created for the SP by the neighborhood initiative “Comité samen 1” (Together One Committee) which dedicated itself to the preservation of a residential area in the neighborhood Nieuwe Westen, which was threatened by demolition. The SP provided active support for their action. The committee proved to be extremely successful in its resistance, and the houses were saved.

Subsequently, the committee created, using cardboard, paper, wood, and aluminum foil, an anchor measuring six meter entitled *The Anchorage Project*. The sculpture was a symbol for their victory and their commitment to their neighborhood. The sculpture presented to the SP is a miniature version of this monumental work: a metal anchor painted silver.

'Kunst en cultuur zijn het zout in de pap. Het is het cement dat zorgt dat de samenleving niet uit elkaar valt in "ieder voor zich". **"Art and culture make it all worthwhile. They are the cement keeping the our society from falling apart into a system of 'everyone for himself'."**

Two minuten stilte voor de mosquito 2' Silence for the Mosquito

Theo Coşkun en Kevin Levie | 2009 | Duur video ± 2 minuten | Collectie SP

Theo Coşkun and Kevin Levie | 2009 | Duration ca 2' | Socialist Party (SP) Collection

De 'mosquito' is een veelbesproken apparaat dat sinds 2006 in Nederland wordt ingezet ten behoeve van het weren van probleemjongeren. Het is een apparaat dat tonen van een hoge frequentie uitzendt die – op enkele uitzonderingen na – alleen te horen zijn voor jongeren tot een leeftijd van vijftientig jaar.

De huidige PvdA-minister voor Binnenlandse Zaken Guusje ter Horst heeft aangegeven dat de mosquito mogelijk om grondwettelijke redenen buiten gebruik zou moeten worden genomen, maar tolereert desondanks het apparaat dat nog altijd vrijelijk verkrijgbaar is. In Nederland zijn er inmiddels meer dan vijfhonderd mosquito's in gebruik.

De SP heeft zich altijd verzet tegen het gebruik van dit apparaat. De inbreuk die het apparaat doet op de 'persoonlijke levenssfeer' en de wijze waarop deze de 'onaantastbaarheid van het lichaam' schendt is voor de partij reden het gebruik van het apparaat tegen te gaan.

De Rotterdamse organisatiesecretaris van de SP, Kevin Levie, construeerde een mosquito die een geluidsfrequentie voortbrengt die voor volwassenen wel hoorbaar is. Tijdens een Rotterdamse raadsvergadering in 2009 gebruikte SP-fractie leider Theo Coşkun dit apparaat gedurende zijn pleidooi voor het verwijderen van de mosquito uit de openbare ruimte. Na aanhoudende klachten van zijn collega's die klaagden niets van Coşkuns woorden te verstaan wanneer hij het apparaat gebruikte, roept hij op tot 'twee minuten stilte voor de mosquito', en laat het apparaat vrijelijk zijn hoge pieptoon door de raadszaal uitzenden.

The “mosquito” is a much discussed device, introduced in the Netherlands in 2006 to counter the problem of loitering youth. The device transmits tones of a very high frequency that – with a few exceptions – can only be heard by youth up to 25 years.

The current Labor Party (PvdA) Home Secretary Guusje ter Horst has already stated that the mosquito might have to be discarded as an option because of constitutional reasons, but she tolerates its current use nonetheless. At the moment, the mosquito is still freely available in the Netherlands and around 500 mosquitos are currently in use.

The SP has always resisted the deployment of this device. It is opposed to its use because of the infringement that the device makes on the “personal privacy” and the way in which it conflicts with the “inviolability of the body.”

The Rotterdam secretary of the SP, Kevin Levie, constructed a mosquito transmitting at a frequency that can also be heard by adults. In 2009, during a Rotterdam city council meeting, the leader of the SP representatives Theo Coşkun used this device during his plea to ban the mosquito from public space. After persistent complaints of his colleagues about the fact that they could not understand his words whenever he deployed the device, he called for “two minutes of silence for the mosquito” and made the device freely transmit its high frequency beep.

Bezetting Smit-kantoor door Slepers Smit Office Occupied by Draggers

Piet den Blanken | 1979 | Collectie SP

Piet den Blanken | 1979 | Socialist Party (SP) Collection

In 2004 organiseerde de SP een reünie voor de havenarbeiders die in 1979 wekenlang staakten voor een loonsverhoging van vijftig gulden. De werkgevers gaven niet toe, en stopten de betaling aan de arbeiders. Enkelen werden door de politie gearresteerd. De SP steunde gedurende deze periode de staking en gaf de stakers leefgeld en voedselpakketten. Deze pakketten werden door de leden van de partij zelf samengesteld. Na een periode van zeven weken zegden de werkgevers twintig gulden loonsverhoging per maand toe en werd de staking beëindigd.

Rondom de reünie vond een tentoonstelling en filmprogramma plaats georganiseerd door Edwin de Voigt, waar de foto van Piet den Blanken een onderdeel van was. Tevens maakte de SP een serie vergaand gewijzigde duplicaten van de blikken soep die zij uit had gedeeld aan de stakers: tomatensoep met gehaktballen. De tomaat verwijst vanzelfsprekend naar het partijlogo, dat uit een tomaat bestaat.

In 2004, the SP organized a reunion for dockworkers who had been on strike for several weeks in 1979 in order to get a raise of fifty guilders. Their employers did not give in, and stopped paying the workers. Some were even arrested by the police. During the whole period, the SP supported the strike and distributed money and food parcels among the strikers. SP member put together these food parcels themselves. After striking for seven weeks, the employers agreed to a raise of twenty guilders, and the strike was ended.

Edwin de Voigt organized an exhibition and a movie program around the reunion, and the exhibition included Piet van den Blanken's picture. The SP also produced a series of customized duplicates of the cans of soup that they had distributed among the strikers: tomato soup with meat balls. The tomato refers to the party emblem, which is a red tomato.

SP.

Soep met ballen **Soup with Meat Balls**

Polly Oskam | 2004 | Geproduceerd door de SP

Polly Oskam | 2004 | Produced by the Socialist Party (SP)

Editie van aangepaste soepblikken die door de SP werden uitgedeeld aan de havenarbeiders die in 1979 zeven weken lang staakten voor een loonsverhoging. De aangepaste blikken werden gerealiseerd ter gelegenheid van een door de SP georganiseerde reünie in 2004.

Edition of customized soup cans, which the SP distributed among the dockworkers during a seven weeks' strike for higher salaries in 1979. The customized soup cans were realized at the occasion of a reunion organized by the SP in 2004.

SP

Titel onbekend Title unknown

Maker onbekend | Jaartal onbekend | Collectie CDA

Artist unknown | Date unknown | Christian Democratic Appeal (CDA) Collection

Dit kleien beeld toont twee mensfiguren in een innige omstrengeling. De hoofden van de twee personages zijn naar boven toe gericht, en weken door deze houding de suggestie zich te richten tot een hoger wezen en te bespiegelen op een gezamenlijke toekomst.

Het lijkt voor de hand te liggen dat de sculptuur een stel uitbeeldt; een (toekomstige) man en vrouw: een vader en moeder. Het belang van het gezin als 'hoeksteen van de samenleving' vormt voor het CDA dan ook de voornaamste politieke richtlijn. In de huidige regering heeft dit zich uitgekristalliseerd in een Minister van Jeugd en Gezin, André Rouvoet, van de sympathiserende partij ChristenUnie.

In het partijprogramma stelt de partij het volgende: 'Het gezin is belangrijk voor het CDA. Een gezin is een plek waar mensen zorg voor elkaar en hun kinderen willen delen. Een plek waar het samenleven in het klein vorm krijgt en geoefend wordt door overdracht van waarden en normen.' Vanuit deze overtuiging is het beeldje waarschijnlijk het beste te interpreteren: het gaat letterlijk om een creatieve oefening waarin 'in het klein' op symbolische wijze vorm wordt gegeven aan de idealen van de partij.

This clay sculpture shows two embracing human figures. The figures' heads are raised toward the sky, which suggests that they direct themselves to a higher being, reflecting on a future together.

It seems obvious that the sculpture is a portrait of a couple; a (future) husband and wife: a mother and father. Unsurprisingly, the importance of the family as "cornerstone of society" is the most important political principle for the CDA. In the current government, this ideal is embodied by a Secretary for Youth and Family, André Rouvoet from the sympathizing ChristenUnie party.

The party program states the following: "The family is important to the CDA. A family is a place where people care for each other and their children. A place where living together on a small scale is shaped and practiced through the transmission of values and norms." It is from this persuasion that it seems best to interpret the sculpture: it is literally a "small scale" creative exercise symbolically visualizing the ideals of the party.

'Kunst en cultuur leiden tot meer begrip voor elkaar en zo tot meer sociale cohesie.' **"Art and culture lead to a better mutual understanding, and therefore to a better social cohesion!"**

ABOUTALEB SUCCES! GOOD LUCK ABOUTALEB!

Vormgeving Indie Amsterdam | 2009 | Geproduceerd door de VVD

Design by Indie Amsterdam | 2009 | Produced by the People's Party for Freedom and Democracy (VVD)

Dit affiche werd gepubliceerd in het landelijke partijblad van de VVD De Liber in 2008 en toont de karakteristieke schaduw van de voormalige Rotterdamse VVD-burgemeester Ivo Opstelten. Van 1999 tot 2009 was hij, gedurende tien jaar, de Rotterdamse burgervader en het gezicht van de Rotterdamse gemeenteraad. Hij cultiveerde succesvol zijn forse voorkomen tot een baken van politieke stabiliteit en degelijkheid.

Daartegenover staat de nieuwe PvdA-burgemeester Ahmed Aboutaleb, die in 2009 het ambt van Opstelten overnam. Dit gebeurde onder hevige kritiek van onder meer Leefbaar Rotterdam, omdat Aboutaleb, die van Marokkaanse afkomst is, noodgedwongen een dubbele nationaliteit heeft. Daardoor ontstond wantrouwen over de feitelijke agenda van Aboutaleb en twijfel over zijn trouw aan Rotterdamse, dan wel Nederlandse belangen.

Op de poster 'ABOUTALEB SUCCES!', is de 'gelukswens' van de VVD-fractie geplaatst op de enorme schaduw van Opstelten. De klein weergegeven 'gelukswens' vertegenwoordigt feitelijk Aboutaleb zelf, die in de schaduw begint te opereren van een man die een decennium lang het gezicht vormde van de Rotterdamse politiek.

De politieke poster heeft in de partij lange tijd een nadrukkelijk scherpe anti-socialistische uitstraling gehad, met slogans als 'Vecht voor een vrij Rotterdam!' (1946-1948) en 'Tegen het socialisme!' (1959), om in de jaren '90 en het begin van deze eeuw met deze traditie te breken met meer algemene slogans als 'Wij zijn van de partij!' (2002) en 'Ik doe mee' (2006). Aboutaleb succes! zet een oude polemische traditie voort, doch met een ironische kwinkslag.

This poster was published in the VVD national party newspaper De Liber in 2008, and shows the characteristic shadow of the former mayor of Rotterdam Ivo Opstelten. For ten years, from 1999 till 2009, he has been mayor of Rotterdam and the face of the Rotterdam city council. He successfully cultivated his robust appearance as a beacon of political stability and quality.

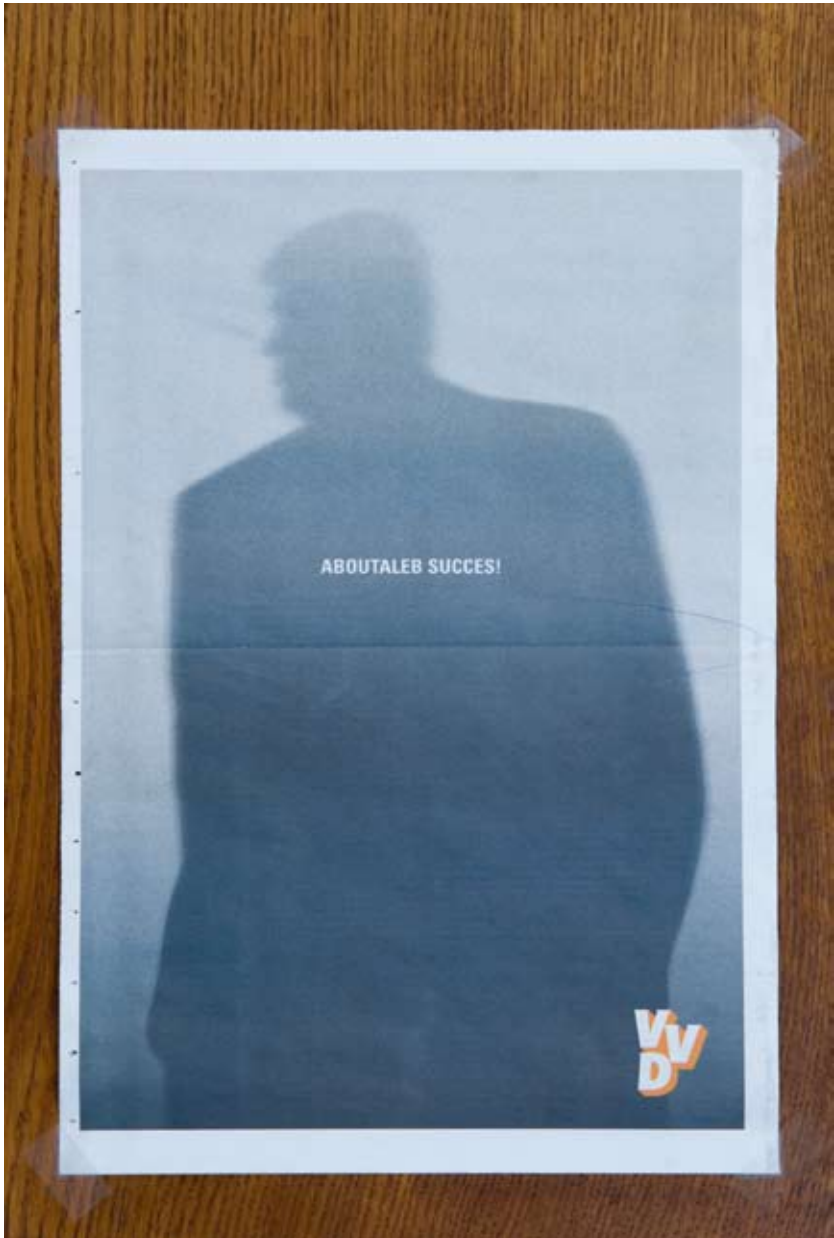
In contrast we find the current PvdA mayor of Rotterdam Ahmed Aboutaleb, who succeeded Opstelten as mayor in 2009. This was heavily criticized by, among others, Leefbaar Rotterdam, because Aboutaleb, who has a Moroccan background, necessarily has a double nationality. This has been the cause of distrust of his actual agenda and doubt about his loyalty to the interests of Rotterdam and the Netherlands.

On the poster "ABOUTALEB SUCCES!" ("Good Luck Aboutaleb!"), the "congratulations" by the VVD have been placed in the huge shadow cast by Opstelten. The small print of this "felicitatio" represents Aboutaleb himself, who will start his job in the shadow of a man who has been the face of Rotterdam politics for a decade.

The political posters of the VVD have a long tradition of a strong anti-socialist character, sporting slogans such as "Fight for a free Rotterdam!" (1946-1948) and "Against Socialism!" (1959). In the 90s and the beginning of this century, they broke with this tradition and started using more general slogans such as "Count us in!" (2002) and "I'm in" (2006). Good Luck Aboutaleb! recaptures the polemical tradition, but with an ironic undertone.

'De VVD is van mening dat de betekenis van cultuur het beste wordt bevorderd als zij inhoudelijk vrij wordt gelaten.' **"The VVD is of the opinion that the meaning of culture can be best supported by leaving its content unconstrained."**

Zim Style (onderbroek en topje) **Zim Style (panties and top)**

Sanne Avenhuis | 2004 | Collectie GroenLinks

Sanne Avenhuis | 2004 | GroenLinks Collection

Het project *Zim Style* werd door beeldend kunstenaar Avenhuis ontwikkeld gedurende een verblijf in Zimbabwe. Aldaar constateerde zij dat de waarde van de Zimbabwaanse dollar zo laag was dat het lucratiever was om van het materiaal kleding te maken dan om er kleding mee te kopen. In 2004, toen zij het project realiseerde, was een enkele euro 80.000 Zimbabwaanse dollars waard. Sinds de invoering van de Zimbabwaanse dollar in 1980 is de munteenheid onderhevig geweest aan een zeer hevige inflatie met als laatste genoteerde hoogtepunt 231.150.888,87% in juli 2008. Ondanks de introductie van drie nieuwe munteenheden sinds 2005, is de regering er niet in geslaagd de hyperinflatie te beteugelen. Sinds februari 2009 is de Zimbabwaanse dollar niet meer in gebruik als munteenheid.

De titel *Zim Style* verwijst zowel naar het land van herkomst van het geld, als naar het computerspel 'Sim City', waarin de speler de verantwoordelijkheid draagt voor een zelf te bouwen stad. In het computerspel is een van de centrale uitdagingen om (financieel) wanbeleid en daarmee ontevredenheid te voorkomen. Een uitdaging die GroenLinks in haar beleid als volgt verwoord: 'We willen werk, onderwijs en voedsel eerlijk delen: ver weg en dichtbij.'

Visual artist Avenhuis developed the project *Zim Style* during a stay in Zimbabwe. She had observed that the value of the Zimbabwean dollar was low to such an extent that it proved to be more lucrative to make clothing from the material instead of using it to buy clothes. In 2004, when she realized the project, one euro was worth 80,000 Zimbabwean dollars. Since the introduction of the Zimbabwean dollar in 1980, the currency has been subject to heavy inflation, the last recorded percentage being an inflation of 231,150,888.87% in July 2008. Even though the government introduced no less than three currency reforms since 2005, it has not been able to constrain the hyperinflation. Since February 2009, the Zimbabwean dollar is abandoned as a currency.

The title *Zim Style* refers both to the country the money comes from and the computer game "Sim City." In Sim City the gamer is responsible for the city builds inside the game environment. One of the central challenges in the game is to prevent (financial) misgovernment which causes discontent among the inhabitants. GroenLinks phrases this as follows: "We want to share work, education, and food: be it far away or near by."

'Er is in onze samenleving een sterke en brede behoefte aan kunst. Kunst kan verrassen, stimuleren en inspireren. Kunst daagt de samenleving uit en houdt deze spiegels voor.' **"In our society, there is a strong and present need for art. Art can surprise, stimulate, and inspire. Art challenges society and is its mirror."**

Vrijheid Freedom

Nelis Oosterwijk | 2004 | Editie 4/20 | Collectie GroenLinks

Nelis Oosterwijk | 2004 | Edition 4/20 | GroenLinks Collection

Deze print is door fractievoorzitter Anneke Verwijs aangekocht tijdens een kunstveiling georganiseerd door het Palestina Komitee Rotterdam. Het comité heeft als doel 'vrijheid en democratie' voor Palestina te bewerkstelligen, in sommige gevallen door middel van 'concrete hulpacties'. De opbrengst van de veiling was bedoeld om deze doelstellingen verder te helpen realiseren.

Het werk is een print van een digitale fotocollage. Rondom een treurig ogende jongen, die associaties opwekt met publiciteitsmateriaal van NGO's (de zogenaamde 'Goede Doelen'), vliegt de iconische zwaluw die als logo wordt gebruikt door de Zweedse Uddevalla tändsticksfabrik. Het lijkt de bedoeling van de kunstenaar een relatie te leggen tussen de titel van het werk – 'Vrijheid' – en de zogeheten 'veiligheidslucifer'. Veiligheid en vrijheid gelden voor het Palestina Komitee Rotterdam – waar Oosterwijk mede-oprichter en lid van is – als de belangrijkste eisen voor een welvarend Palestina. Tevens speelt het thema 'bevrijding' een centrale rol in het werk, waarin de zwaluw – die sinds 1874 op het luciferdoosje prijkt – na meer dan een eeuw 'gevangenschap' de oppervlakte van het doosje verlaat. Ook hier zou een parallel getrokken kunnen worden naar de situatie in bezet – 'gevangen' – Palestina.

Oosterwijk was zelf ook actief voor de Rotterdamse GroenLinks fractie. Van 1982 tot 1988 was hij gemeenteraadslid en van 1994 tot 2002 was hij portefeuillehouder Welzijn, Onderwijs, Sport en Recreatie in de deelgemeente Feijenoord.

Local party leader Anneke Verwijs acquired this print during an art auction organized by the Rotterdam Palestine Committee. The committee aims to realize “freedom and democracy” in Palestine, sometimes by means of “concrete relief action.” The profit of the auction was intended to further the realization of these aims.

The work consists of a print of a digital photo collage. The iconic swallow of the Swedish Uddevalla tändsticksfabrik is flying around a sad looking boy, which can be related to publicity material used by NGOs. The intention of the artist seems to have been to establish a relation between the title of the work – “Freedom” – and the so-called “safety match.” For the Rotterdam Palestine Committee, of which Oosterwijk is a founding member, freedom and safety are the most important requirement for a prosperous Palestine. The theme of liberation is another aspect of the work. The swallow, adorning the match box since 1874, leaves the surface of the box after more than a century of “imprisonment.” This can be also interpreted as relating to the situation of an occupied – “imprisoned” – Palestine.

Oosterwijk is also an active member of the Rotterdam GroenLinks representation. From 1982 till 1988 he was city council representative, and from 1994 till 2002 he acted as executive council member for Well-being, Education, Sport, and Leisure for the borough Feijenoord.

Provo Provo

Bernard Willem Holtrop | Jaartal onbekend | Collectie D66

Bernard Willem Holtrop | Date unknown | D66 Collection

Deze reproductie van een cartoon van Bernard Willem Holtrop, werkend onder het pseudoniem Willem, is aangekocht door fractievoorzitter Salima Belhaj. De tekening memoreert de 'provo-beweging' die in 1965 werd opgericht, en 'geweldloos anarchisme' propageerde in verzet tegen gevestigde autoriteiten.

Holtrop beeldt in de tekening een vadsig ogende agent en rechter uit als de vertegenwoordigers van het autoritaire staatsbewind. Zij kijken genoegzaam naar een grafzerk voor de provo-beweging, die in 1967 werd opgeheven. Maar onder hun voeten is een zaag zichtbaar, die op elk moment het gat zal uitzagen waardoor deze conservatieve krachten opnieuw het toneel zullen moeten verlaten. Een nieuw – letterlijk ondergronds – verzet is in opkomst: zij heeft alleen nog geen naam of gezicht gekregen.

Fractievoorzitter Belhaj stelt dat D66 dit nieuwe 'creatieve' verzet zou kunnen zijn, hoewel zij tegelijkertijd leeft met het idee 'in de verkeerde tijd te zijn geboren' en het betreurt zelf geen onderdeel van provo te zijn geweest.

This reproduction of a cartoon by Bernard Willem Holtrop, also known as “Willem,” was acquired by local party leader Salima Belhaj. The drawing commemorates the “Provo movement,” which was founded in 1965 and propagated “pacifist anarchism” as a means of resistance against the authorities.

In his drawing, Holtrop sketches a bloated police officer and judge as representatives of the authoritarian state. With a self-fulfilled look on their faces, they look at the tombstone of the Provo movement, which was dissolved in 1967. But underneath their feet we can distinguish a saw, which at any moment will finish cutting the hole through which these conservative forces will once again leave the stage. A new – literally underground – resistance is in the making: though nameless and faceless still.

Local party leader Belhaj states that D66 might be this new “creative” resistance, although at the same time she feels constantly faced with the idea of being “born in the wrong age” and mourns that she never could have been a Provo member.

D66

'Kunst en cultuur vormen het DNA van de samenleving die D66 voor ogen staat. Cultuur is een waardevol doel op zich en niet slechts een instrument voor het bereiken van andere beleidsdoelstellingen.' **"Art and culture are the DNA of a society as envisioned by D66. Culture is a valuable goal in itself, and not a mere instrument to accomplish other political objectives."**

Klantentape **Customer Tape**

Egied Simons | 2008 | Editie 853/1080 | Collectie D66

Egied Simons | 2008 | Edition 853/1080 | D66 Collection

De Klantentape werd gerealiseerd in een oplage van 1080 genummerde exemplaren voor de gelegenheid van de kunstmanifestatie *Business op Zuid*, bedoeld om het aanzien van het economisch achtergestelde zuidelijke deel van Rotterdam te verbeteren.

Op deze tape zijn door Simons de honderd meest voorkomende voornamen van mannen en vrouwen in de Rotterdamse deelgemeenten Feijenoord en Charlois weergegeven, samen met het aantal keren dat deze naam voorkomt, zoals opgegeven en ingeschreven bij Publiekszaken (peildatum 1 januari 2008).

In de berichtgeving rondom het project van Simons werd nadrukkelijk gesproken over de 1080 voornamen als 'unieke' namen, wat in contrast staat met de vele keren dat dezelfde namen in de gemeenten voorkomen. Hierin wordt een relatie zichtbaar met de politieke uitgangspunten van D66, waarin wordt uitgegaan van de 'diversiteit' in de samenleving, die juist door vele 'unieke verschillen' een geheel – een collectief – vormt.

***Customer Tape* was produced as a numbered edition of 1080 for the art manifestation *Business op Zuid (Business in the South)*, intended to improve the image of the impoverished southern part of Rotterdam.**

On this tape, Simons has printed the hundred most frequently chosen male and female names from the boroughs Feijenoord and Charlois. The names are accompanied by the number of times the name has been inscribed into the municipal register (counted on January 1, 2008).

The media stressed the fact that the 1080 names on the *Customer Tape* are “unique” names, which stands in clear contrast with the many times the names have been actually registered in the two boroughs. This fact illustrates one of the political assumptions of D66: assuming the “diversity” in society, which becomes a whole, a collective, exactly by means of its many “unique differences.”

D66

'Artillian Spring Camp' T-shirt "Artillian Spring Camp" T-shirt

IVA Groep | 2006 | Collectie ChristenUnie-SGP

IVA Groep | 2006 | ChristenUnie-SGP Collection

Dit ingelijste T-shirt is onderdeel van het door de ChristenUnie-SGP ondersteunde project 'Artillian Spring Camp' (ASC) in Rotterdam. Het gaat om een honkbalploeg bestaande uit veertig Antilliaanse jongeren uit Hoogvliet die niet op school zitten en geen werk hebben. Doelgroepen voor dit project zijn risicjongeren, tienermoeders en (ex-)gedetineerden. ASC is onderdeel van het 'Actieprogramma Antillianen' en valt onder een plan van aanpak om de Antilliaanse gemeenschap in Rotterdam 'beter te integreren in de samenleving'. Alvorens er wordt gestart met een schoolopleiding of werktraject wordt de honkbalploeg als een gelegenheid gezien om de jongeren te leren over de samenleving: hoe in een 'team' samen te werken en tot positieve resultaten te komen.

De ChristenUnie-SGP benadert de rol van cultuur in de breedste zin van het woord: hierin wordt geen nadrukkelijk onderscheid gemaakt tussen bijvoorbeeld sport en beeldende kunst. In de woorden van de partij: 'Onder de noemer "cultuur" valt een scala aan activiteiten. Het is positief wanneer mensen de hun gegeven gaven ontplooiën. De rol van de gemeente is hierbij aanvullend. Wanneer een (meer) actieve rol van de gemeente wordt verwacht en gevraagd ter ondersteuning van culturele ontwikkeling of activiteiten, dient de maatschappelijke en artistieke betekenis van het project of de activiteit te worden beoordeeld.'

'Samen doen' is daarbij volgens de partij het sleutelwoord in hun betrokkenheid met culturele projecten. Het ASC is daarbij een uitstekend voorbeeld van een project dat vanuit het denken van de ChristenUnie-SGP zowel een verzoiende, beeldende component heeft (het honkbalshirt) als een meer actieve maatschappelijke betrokkenheid kan genereren.

This framed T-shirt belongs to the "Artillian Spring Camp" (ASC) in Rotterdam, supported by the ChristenUnie-SGP. The project involves a baseball team consisting of forty Antillean unemployed drop-outs from Hoogvliet. Target groups for the project include high-risk youths, teenage mothers, and (ex-)detainees. ASC forms a part of the "Action Program Antilleans" and belongs to a policy "better to integrate the Antillean community into Rotterdam" Before the youths are placed in schools and offered job opportunities, the baseball team is considered to be an environment where they can be taught about society: working as a "team" can lead to positive results.

The ChristenUnie-SGP stresses the role of culture in the broadest sense of the word: for example, there is no specific difference between sport and visual art. As they write in their party program: "The denominator 'culture' harbors a multitude of activities. It is something positive when people develop their talents they were granted. The role of the municipality is of a supplementary nature. When a (more) 'active' involvement of the municipality is concerned, and it is asked to support cultural development and activities, the social and artistic meaning of the project or activity should be evaluated."

According to the party, "working together" is a key phrase in their involvement with cultural projects. The ASC is an excellent example of a project that, as an extension of the considerations of the ChristenUnie-SGP, has both a reconciling and a visual component (the baseball shirt), and a potential to generate a more active engagement with society.

'De ChristenUnie-SGP pleit voor een gedragscode voor gemeentelijke subsidie aan de kunst- en cultuursector. Hierin worden ook criteria opgenomen rondom geweld en discriminatie, godslastering en zedelijkheid, uitsluitend om excessen te voorkomen!' **"The ChristenUnie-SGP argues for a code of conduct relating to municipal funding of the artistic and cultural sector. Criteria concerning violence and discrimination, blasphemy and morality should be included, but only to prevent excesses."**

Colofon Colophon

Politiek Kunstbezit is een project van Jonas Staal

Tekst door Jonas Staal | **Ontwerp** door Eva Lindeman | **Fotografie** door Lotte Stekelenburg
Tekstredactie en vertaling uit het Nederlands door Vincent W.J. van Gerven Oei

Oplage 1500

Deze publicatie is mede mogelijk gemaakt door

Centrum Beeldende Kunst, Rotterdam

Tent., Rotterdam

Fonds voor Beeldende Kunsten, Vormgeving en Bouwkunst, Amsterdam

Art, Property of Politics is a project by Jonas Staal

Text by Jonas Staal | **Design** by Eva Lindeman | **Photography** by Lotte Stekelenburg
Text editing and translation from Dutch by Vincent W.J. van Gerven Oei

Edition of 1500

This publication has been made possible, in part, by

Centrum Beeldende Kunst, Rotterdam

Tent., Rotterdam

The Netherlands Foundation for the Visual Arts, Design and Architecture, Amsterdam

© 2010 Jonas Staal

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, recording or otherwise, without the written permission of the author.

Broers en Zusters (detail), Marianne Smits, Collectie Leefbaar Rotterdam

Brothers and Sisters (detail), Marianne Smits, Leefbaar Rotterdam Collection

